

Słowo wstępne

Z przyjemnością przedstawiamy Państwu drugą już monografię z cyklu „Prawo pracy w systemie prawa”. Zawarte w niej opracowania to w dużej mierze rozważania poczynione podczas szóstego spotkania naukowego w ramach cyklu o tym samym tytule. Konferencje „Prawo pracy w systemie prawa” odbywają się nieprzerwanie od 2010 roku. W poprzednich latach uczestnicy zajmowali się problematyką prawa pracy w powiązaniu z prawem cywilnym, prawem międzynarodowym, prawem karnym, prawem podatkowym oraz prawem handlowym. W 2016 r. Koło Naukowe Prawa Pracy działające przy Katedrze Prawa Pracy UŁ, zorganizowało spotkanie poświęcone szeroko pojętym związkom prawa pracy z prawem ubezpieczeń społecznych. Konferencja odbyła się w dniu 26 kwietnia 2016 roku na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego, przyciągając nie tylko studentów, ale także przedstawicieli licznych ośrodków naukowych z całej Polski.

Szczególne podziękowania kierujemy do osób, które zaangażowały się w organizację Konferencji – Pana Profesora Zbigniewa Górala, Pana Profesora Mirosława Włodarczyka, doktor Ewy Staszewskiej oraz członków Koła. Pragniemy podziękować również Pani Katarzynie Gałkiewicz oraz Panu Marcynowi Grzelakowi za wykłady, które wprowadziły uczestników konferencji w temat związków pomiędzy prawem pracy a prawem ubezpieczeń społecznych i zaprezentowały ich praktyczny aspekt.

Referaty wygłoszone podczas konferencji uwypukliły wiele zagadnień spornych pozostających na styku prawa pracy i prawa ubezpieczeń społecznych, które uzasadniają podjęcie badań dotyczących tej problematyki w oparciu o rozwiązania wypracowane na gruncie obu dziedzin prawa. Stąd refleksje, do których doszli prelegenci i uczestnicy dyskusji zapoczątkowanej w ramach wydarzenia, zaowocowały artykułami, które pragniemy zaprezentować Państwu w ramach niniejszej publikacji.

Monografia została podzielona na cztery części. Przyjęty na potrzeby niniejszej publikacji układ treści koncentruje uwagę Czytelnika na wyzwaniach, z jakimi współcześnie zmierzyć się muszą podmioty kreujące prawo oraz politykę społeczną państwa. Szerokie spektrum zagadnień, których analizy podjęli się autorzy artykułów prezentowanych w monografii, pozwala skupić się jedynie na wybranych problemach usytuowanych na granicy prawa pracy i prawa ubezpieczeń społecznych. W naszym przekonaniu stanowią one impuls do podjęcia dyskusji wokół kwestii o doniosłym znaczeniu dla całego społeczeństwa, a przede wszystkim istotnych z punktu widzenia kierunku, w jakim ewoluować powinien system prawny.

Część pierwsza poświęcona została prezentacji uprawnień na gruncie prawa pracy i prawa ubezpieczeń społecznych, przede wszystkim na tle wątpliwości, jakie rodzą się w związku z koniecznością ustalenia ich podmiotowego oraz przedmiotowego zakresu. W ramach tej części publikacji autorzy poddali analizie pojęcie pracownika w świetle przepisów prawa pracy i prawa ubezpieczeń społecznych, odnosząc się do aktualnych wciąż problemów związanych z ustaleniem kręgu podmiotów objętych ubezpieczeniem społecznym. Przedmiotem rozważań autorzy uczynili również pojęcie niepełnosprawności oraz uprawnienia przysługujące osobom niepełnosprawnym, koncentrując się m.in. na sposobie ujęcia pewnych pojęć, kluczowych z punktu widzenia omawianej tematyki. Uwadze autorów nie uszła również problematyka pracy na własny rachunek, która ze względu na swą wieloaspektowość, stawia pod znakiem zapytania wiele istotnych kwestii dotyczących ochrony ubezpieczeniowej osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą.

Część druga dotyczy prawnych aspektów utraty zdolności do pracy. W szczególności, ukazane zostały relacje zachodzące pomiędzy pojęciami, takimi jak: wypadek przy pracy a wypadek w drodze do pracy lub z pracy oraz związane z tym implikacje w sferze uprawnień ubezpieczonego. Ponadto zaprezentowano niektóre ze świadczeń pieniężnych przysługujących w związku z wypadkiem przy pracy lub chorobą pracownika.

Część trzecia zawiera artykuły poruszające problematykę sytuacji prawnej kobiet z perspektywy prawa pracy i prawa ubezpieczeń społecznych. Przede wszystkim autorzy koncentrują swoją uwagę na kwestiach, jakimi są praca w gospodarstwie domowym, czy uprawnienia mające na celu ochronę rodzicielstwa. Są to zagadnienia o bardzo złożonym charakterze, dyskutowane nie tylko na gruncie nauk prawnych. Stanowią wyzwanie dla całej polityki społecznej państwa, przede wszystkim polityki rodzinnej, zdrowotnej. Wymagają podjęcia działań edukacyjnych, które uświadomiłyby skalę i wagę zjawiska, jakim jest niewykorzystany potencjał zawodowy kobiet wynikający z tradycyjnego postrzegania ról społecznych.

Część czwarta odnosi się do wybranych problemów zabezpieczenia emerytalnego, przedmiotem analizy czyniąc, m.in. problematykę zbiegu tytułów ubezpieczenia emerytalnego i rentowego osób uznawanych za rolników na gruncie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, wykonujących jednocześnie działalność objętą obowiązkiem ubezpieczenia na podstawie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W ramach tej części monografii poddano pod refleksję również konieczność reformy procedury uzyskiwania świadczeń emerytalnych z ZUS, w oparciu o rozwiązania wypracowane dotychczas w państwach nordyckich, a także studium przypadku jednej z typowych spraw w zakresie uzyskiwania świadczeń emerytalnych. Zaprezentowany został także kierunek, w jakim zmierzały na przestrzeni lat reformy systemów emerytalnych na przykładzie Węgier i Chile, co posłużyło do sformułowania wniosków odnoszących się do pożądanych obecnie zmian w systemie zabezpieczenia emerytalnego.

Mając na względzie wieloaspektowy charakter zagadnień poruszanych w poszczególnych częściach publikacji oraz wnioski, do jakich doszli autorzy badający związki zachodzące między prawem pracy i prawem ubezpieczeń społecznych, wyrażamy nadzieję, iż rozważania zaprezentowane w niniejszej monografii kontynuowane będą w ramach szerszej debaty społecznej, pozwalając na rozwianie wątpliwości nagromadzonych dotychczas wokół tej ciekawej i inspirującej tematyki.

Tymczasem, w imieniu Koła Naukowego Prawa Pracy życzymy Państwu owocnej lektury i zapraszamy do uczestnictwa w przyszłych inicjatywach, których rezultatem mają być w zamyśle organizatorów konferencji, także kolejne publikacje naukowe.

mgr Irmina Miernicka
mgr Aleksandra Pietras